

Discussienota Assenwegen

1. Inleiding

In opdracht van de provincies Noord-Brabant en Limburg is door TAUW B.V. een onderzoek verricht naar de effecten van assenwegen en -erven op de grondwaterkwaliteit.

De resultaten hiervan geven geen houvast voor uniforme aanpak op milieuhygiënische gronden. Dit betekent, dat voor een aanpak op milieuhygiënische gronden aanvullend onderzoek gewenst is. Dit onderzoek zal zeer minutieus dienen te geschieden en zal daardoor veel tijd en geld vergen.

Voor urgente situaties is naar onze mening het moment aangebroken voor daadwerkelijke aanpak. Daarom wordt van deze kant de voorkeur uitgesproken voor een tweesporenbeleid.

Het eerste spoor houdt in, dat er milieuhygiënische criteria worden ontwikkeld voor de aanpak. Als uitgangspunt voor deze aanpak zou kunnen dienen de ter zake door VROM opgestelde discussienota "Assenwegen in de Kempen".

Het tweede spoor houdt in, dat de aanpak plaatsvindt op basis van het uitgangspunt, dat alle assenwegen en -erven een potentiële bedreiging vormen voor het milieu en / of de volksgezondheid. Van uit de benadering van de meest bedreigde objecten komt men tot het wegnemen, dan wel immobiliseren van de meest urgente situaties zonder dat dit wordt voorafgegaan door een milieuhygiënisch onderzoek.

2. Bedreigde objecten

Deze meest bedreigde objecten dienen dan eerst geïnventariseerd te worden en kunnen dan getoetst worden in een matrix, waarin de verschillende soorten bedreigde objecten zijn afgezet tegen de te nemen maatregelen.

Als bedreigd objecten kunnen worden aangemerkt het intrekgebied van een grondwaterwinning, een woongebied, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen woonkernen en verspreid liggende bebouwing, moestuincomplexen, agrarisch gebied en natuurgebied(o.a. bosgebied).

In deze gebieden kan sprake zijn van een bedreiging van de volksgezondheid via verschillende wegen n.l.: consumptie van gewassen die op verontreinigde bodem zijn geteeld, het gebruik van verontreinigd grondwater als drinkwater en rechtstreeks contact met de assen door hand / monddrag of door verwaaiing.

Met name in deze laatste situatie is het van belang te weten of er sprake is van een openliggende of gesloten assenweg.

Naast de huidige bedreiging kan er ook een bedreiging in de toekomst plaatsvinden, bijvoorbeeld wanneer er sprake is van verandering van bestemming van een gebied. In eerste instantie zal dit beperkt blijven tot die gebieden, waarin zich assenwegen e.d. bevinden en die in de toekomst als waterwingebied worden aangemerkt.

3. Voorgestelde maatregelen

Als saneringsmaatregelen zijn er een aantal mogelijkheden aan te geven (zie ook tabel 1):

- totale ontgraving van de assenweg inclusief de verontreinigde wegbermen en opslag c.q. verwerking / hergebruik van de assen.

- afdekken van de assenweg, zodanig dat er geen regenwater kan percoleren door de assen.
- diepstabilisatie van de assen met cement. Om na te gaan of deze variant technisch uitvoerbaar is, zal er eerst een proef dienen te worden uitgevoerd.

In een aantal gevallen zal de bedreiging voor de volksgezondheid niet zodanig zijn, dat er op korte termijn maatregelen noodzakelijk zijn.

Deze gevallen zullen dan via het in de inleiding genoemde eerste spoor worden aangepakt en zullen op zuiver milieuhygiënisch gronden worden gesaneerd. In ieder geval zal worden gesaneerd, indien uit onderzoek, waarvoor nog een model moet worden ontwikkeld, blijkt dat er cadmiumconcentraties worden gevonden groter dan 20 mg/kg d.s.

Om de mate van bedreiging vast te stellen in de verschillende gebieden hebben de volgende overwegingen een rol gespeeld (zie tabel 2):

Waterwingebied

Voor het nemen van maatregelen is het van belang inzicht te hebben in de volgende aspecten:

- ligging van de assenweg t.o.v. een intrekgebied
- exploitatieduur
- winddiepte
- afdekkende pakketten
- grootte van de winning
- openbare / particuliere winning

Hierbij spreken met name de grootte van de winning, de winddiepte en de afdekkende lagen een belangrijke rol bij de vaststelling van de urgentie en van de te nemen maatregelen.

Hoewel de mate van uitloging bij een open assenweg groter is dan bij een gesloten assenweg, is niet zonder meer aan te geven dat de bedreiging door een open assenweg groter is dan van een afgedekte assenweg.

Daarvoor is inzicht nodig in de tijd, dat een afgedekte assenweg open heeft gelegen en is o.a. ook afhankelijk van de dikte van het assenpakket.

Woongebied

Onderscheid kan gemaakt worden in directe en indirecte contactmogelijkheden. Indien het een open assenweg betreft kan er sprake zijn van directe contactmogelijkheden (hand / mondgedrag). Dit geldt voor:

- alle openliggende assenwegen bij bebouwing (zowel verspreid als intensief)
- alle kinderspeelplaatsen / recreatiegebieden, waar openliggende assenwegen / erven voorkomen

Behalve directe contactmogelijkheden, kan er ook sprake zijn van indirecte contactmogelijkheden. Dit is met name het geval indien assenwegen langs tuinen lopen. Deze tuinen kunnen verontreinigd raken door verwaaiing (alleen bij openliggende assenwegen) en uitspoeling (ook bij afgedekte assenwegen indien deze in het verleden niet altijd afgedekt zijn geweest). De consumptie van gewassen, geteeld in deze tuinen (moestuinen / volkstuincomplexen), kan een bedreiging van de volksgezondheid betekenen. Bij siertuinen treedt deze bedreiging niet op, maar niet uitgesloten kan worden dat een siertuin in de toekomst als moestuin wordt gebruikt. De aanpak van deze groep tuinen is echter op de korte termijn niet urgent.

Bij het nemen van maatregelen bij de assenwegen e.d. speelt mee of in de langliggende

moestuinen een cadmiumgehalte boven de 2,5 mg/kg d.s. wordt gevonden en dus wordt gesaneerd, of dat de cadmiumconcentratie in die tuinen lager ligt dan 2,5 mg/kg d.s. en dus niet gesaneerd wordt. In het laatste geval zullen de maatregelen minder ingrijpend hoeven te zijn.

Agrarisch gebied

Er vanuit gaande dat hier minder intensief contact is met omwonenden, en van het gegeven dat de invloed van de assenweg op het naast gelegen terrein naar verhouding met de totale oppervlakte van een landbouwperceel beperkt is, zou kunnen worden volstaan met afdekken c.q. diepstabilisatie van de openliggende assenwegen en het niet gebruiken van de strook grond direct grenzend aan de assenweg.

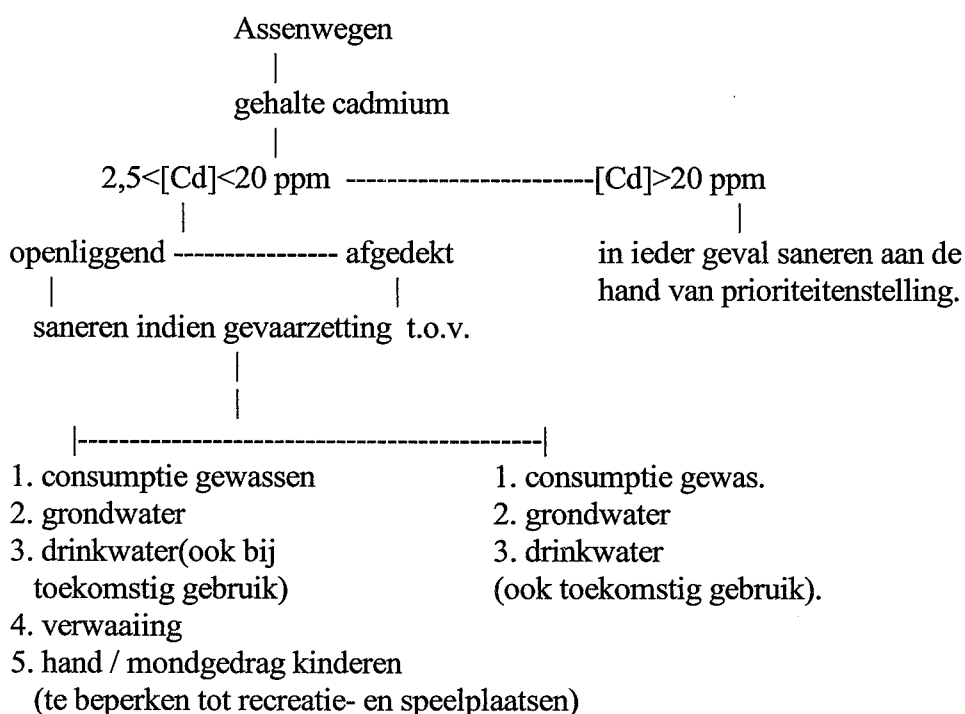
Natuurgebied

Bij saneringsmaatregelen in deze gebieden zal in veel gevallen het middel erger zijn dan de kwaal en leiden tot vernietiging van een stuk natuurgebied.

Indien alleen gedacht wordt aan afdekken / diepstabilisatie van de assenweg kan dit tot gevolg hebben dat een natuurgebied te goed ontsloten wordt waardoor een ongewenst intensief recreatiegebied, met alle gevolgen van dien, ontstaat.

In onderstaande tabel 3 is op basis van bovengenoemde overwegingen een overzicht gegeven van de bedreigde gebieden en de daar te nemen maatregelen. Om hieraan uitvoering te kunnen geven zal, uitgaande van bestaande gegevens een inventarisatie van genoemde aspecten moeten plaatsvinden en een prioriteitsvolgorde worden vastgesteld. Daarnaast zullen de saneringsvarianten verder uitgewerkt moeten worden en op hun effectiviteit worden getoetst.

Tabel 1

Tabel 2

Gevaarzetting(=x) openliggende en afgedekte assenwegen:		
Gebruik*)	Soort assenweg	
	openliggend	afgedekt
Consumptie van gewassen	x	x
grondwater**)	x	x
drinkwater ***)	x	x
verwaaiing	x	-
hand / monddrag kinderen	x	-

*)Gebruik: alleen huidig gebruik; toekomstig gebruik alleen van belang bij nu reeds geplande(en geprojecteerde) waterwingebieden.

***)Grondwater: -intensieve berekening van consumptiegewassen van particuliere teelt

***)) Afhankelijk van de locatiespecifieke factoren, de gevaarszetting beoordelen naar:

Drinkwater: -ligging t.o.v. beschermingszone waterwingebied

-exploitatieuur van waterwingebied

-windiepte

-afsluitende lagen

-openbare / industriële winning

-huidig gebruik 25-jaarszone

Tabel 3

Criterium: kans op, dan wel optreden van verspreiding					
			verwijderen	afdekken / diep-stabilisatie	(voorlopig) geen maatregelen
grondwater wingebied	Ondiep		x		
	Middeldiep		x		
	Diep			x	
woongebied	Direct contact	Woonkern	x		
		Verspreid		x	
	Indirect contact	> 2,5	x		
		< 2,5		x	
agrarisch gebied			x		
natuurgebied (o.a. bos)					x

Cd88&01.MB

04-26-88